

บทที่ 2

ทฤษฎี แนวคิดและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาเรื่อง ความต้องการพัฒนาทักษะทางวิชาชีพของพนักงานบัญชีในมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ได้นำแนวคิด ทฤษฎี และทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องมาใช้เป็นแนวทางในการศึกษาดังนี้

2.1 แนวคิดและทฤษฎี

ในการศึกษาครั้งนี้แนวคิดและทฤษฎีที่ใช้ประกอบด้วย แนวคิดเกี่ยวกับความต้องการ และแนวคิดเกี่ยวกับทักษะทางวิชาชีพสำหรับผู้ประกอบวิชาชีพ ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

2.1.1 แนวคิดเกี่ยวกับความต้องการ

Abraham Maslow ได้ระบุว่าบุคคลมีความต้องการเรียงลำดับจากระดับพื้นฐานที่ต่ำสุดไปยังระดับสูงสุด สามารถเรียงลำดับความต้องการดังนี้ (สมยศ นาวิการ, 2540)

1. ความต้องการทางด้านร่างกาย (Physiological Needs) เป็นความต้องการที่อยู่ลำดับต่ำที่สุด ความต้องการเหล่านี้หมายถึง แรงผลักดันด้านชีววิทยาพื้นฐาน เช่น ความต้องการอาหาร อากาศ น้ำ และที่อยู่อาศัย

2. ความต้องการความปลอดภัย (Safety Needs) เป็นความต้องการลำดับที่สองของมาสโลว์ ซึ่งหมายถึงความต้องการสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยที่ปราศจากอันตรายทางร่างกายและจิตใจ

3. ความต้องการทางสังคม (Social Needs) เป็นความต้องการลำดับที่สาม ความต้องการด้านนี้หมายถึง ความต้องการที่จะเกี่ยวพัน การมีเพื่อนและการถูกยอมรับโดยบุคคลอื่น เพื่อตอบสนองความต้องการทางสังคม

4. ความต้องการเกียรติยศชื่อเสียง (Esteem Needs) เป็นความต้องการลำดับที่สี่ ซึ่งหมายถึง ความต้องการของบุคคลที่จะสร้างการเคารพตนเองและการชมเชยจากบุคคลอื่น ความต้องการชื่อเสียงและการยกย่องจากบุคคลอื่น

5. ความต้องการความสมหวังของชีวิต (Self-Actualization Needs) ความต้องการความสมหวังของชีวิตคือ ความต้องการระดับสูงสุดเป็นความต้องการที่จะบรรลุความสมหวังของ

ตนเองด้วยการใช้ความสามารถ ทักษะ และศักยภาพอย่างเต็มที่ บุคคลที่ถูกต้องใจด้วยความต้องการความสมหวังของชีวิตจะแสวงหางานที่ท้าทายความสามารถของพวกเขา

2.1.2 แนวคิดเกี่ยวกับทักษะทางวิชาชีพสำหรับผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี (คณะกรรมการวิชาชีพบัญชีด้านการศึกษาและเทคโนโลยีการบัญชี สภาวิชาชีพบัญชี, 2550ก)

สภาวิชาชีพบัญชี เป็นหน่วยงานกำกับดูแลที่มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมและพัฒนาวิชาชีพบัญชี อีกทั้งยังเป็นสมาชิกของสหพันธ์นักบัญชีระหว่างประเทศ (International Federation of Accountants – IFAC) จึงต้องปฏิบัติตามข้อกำหนดเพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ขององค์กร ซึ่งคณะกรรมการการศึกษาของสหพันธ์นักบัญชีระหว่างประเทศ (IFAC Education Committee) ได้กำหนด “มาตรฐานการศึกษาของสหพันธ์ระหว่างประเทศสำหรับผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี” (International Education Standards for Professional Accountants – IESs) ขึ้นจำนวน 8 ฉบับ เพื่อเป็นแนวทางในการศึกษาและพัฒนาผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี โดยในส่วนของที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาในครั้งนี้ ได้กล่าวถึงมาตรฐานฉบับที่ 3 เรื่อง “ทักษะทางวิชาชีพ” (Professional Skills) โดยจุดมุ่งหมายของมาตรฐานฉบับนี้คือ การทำให้มั่นใจได้ว่าบุคคลพร้อมที่จะเป็นผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีที่เป็นสมาชิกของสหพันธ์นักบัญชีระหว่างประเทศต้องมีส่วนผสมของทักษะด้านต่าง ๆ อย่างเหมาะสมในการทำหน้าที่ในฐานะผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี และเพื่อให้ผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีสามารถประกอบอาชีพของตนได้ในฐานะผู้ประกอบวิชาชีพที่มีความสามารถซึ่งปฏิบัติงานในสภาพแวดล้อมที่ซับซ้อนได้

ทักษะเป็นส่วนหนึ่งของขีดความสามารถที่ต้องมีในผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีเพื่อแสดงถึงสมรรถนะของตน ขีดความสามารถเหล่านี้ประกอบด้วยความรู้ ทักษะ ค่านิยมทางวิชาชีพ จรรยาบรรณและทัศนคติ ขีดความสามารถเหล่านี้เป็นเรื่องบ่งชี้ถึงศักยภาพที่สามารถนำไปใช้ในสภาพแวดล้อมที่แตกต่างกันได้ สิ่งสำคัญคือทำให้แน่ใจได้ว่าโปรแกรมการศึกษาทางวิชาชีพบัญชีได้รวมการพัฒนาของความรู้ ทักษะ ค่านิยมทางวิชาชีพ จรรยาบรรณและทัศนคติไว้แล้ว ทักษะทางวิชาชีพสำหรับผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีประกอบได้ด้วยทักษะทั้ง 5 ประเภท คือ

1) ทักษะทางปัญญา (Intellectual Skills) ซึ่งแบ่งย่อยได้อีก 6 ระดับตามลำดับจากน้อยไปหามาก ได้แก่ มีความรู้ มีความเข้าใจ สามารถประยุกต์ใช้ สามารถวิเคราะห์ได้ สามารถสังเคราะห์ได้ (นำองค์ความรู้หลาย ๆ ด้านมาประมวลเข้าด้วยกันแล้วทำการคาดการณ์และให้ผลสรุปได้) และสามารถประเมินคุณค่าได้ สิ่งสำคัญคือบุคคลที่พร้อมจะเป็นผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีต้องบรรลุระดับสูงสุดของทักษะเหล่านี้ ณ ช่วงเวลาที่มิคุณสมบัตินี้เป็นผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี ทักษะทางปัญญาช่วยให้นักบัญชีแก้ปัญหา ตัดสินใจ และใช้ดุลยพินิจที่ดีแก่ใจสถานการณ์ที่ซับซ้อนขององค์กรได้ ทักษะทางปัญญาที่จำเป็นประกอบไปด้วยทุกเรื่อง ดังนี้

- (ก) ความสามารถที่จะกำหนด ได้มา จัด และเข้าใจ สารสนเทศจากคน สิ่งพิมพ์ และสื่ออิเล็กทรอนิกส์
- (ข) ชีตความสามารถที่จะสอบถาม วิจัย คิดเชิงเหตุผลและวิเคราะห์
- (ค) ความสามารถที่จะระบุและแก้ไขปัญหาที่ไม่เคยเจอมาก่อน
- 2) ทักษะทางวิชาการเชิงปฏิบัติและหน้าที่การทำงาน (Technical and Functional Skills) ประกอบด้วยทักษะทั่วไปและทักษะเฉพาะเจาะจงสำหรับผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี ซึ่งรวมถึง
- (ก) ความชำนาญทางตัวเลข (การใช้คณิตศาสตร์และสถิติ) และความชำนาญด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ
- (ข) การวิเคราะห์แบบจำลองการตัดสินใจและความเสี่ยง (Decision Modeling and Risk Analysis)
- (ค) การประเมินค่า
- (ง) การรายงาน และ
- (จ) ความรู้ด้านกฎหมายและกฎเกณฑ์ข้อบังคับ
- 3) ทักษะทางคุณลักษณะเฉพาะบุคคล (Personal Skills) ซึ่งเกี่ยวข้องกับทัศนคติและพฤติกรรมของผู้ประกอบวิชาชีพ การพัฒนาทักษะเหล่านี้จะช่วยการเรียนรู้และการปรับคุณลักษณะเฉพาะบุคคล
- (ก) ความสามารถในการจัดการตนเอง
- (ข) มีความคิดริเริ่ม มีความสามารถโน้มน้าวและเรียนรู้ด้วยตนเอง
- (ค) ความสามารถที่จะเลือกและเรียงลำดับทรัพยากรที่มีจำกัด และจัดแรงงานให้เสร็จตามกำหนดเวลา
- (ง) ความสามารถที่จะเข้าร่วมและปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลง
- (จ) พิจารณาปรับใช้ค่านิยมทางวิชาชีพ จรรยาบรรณและทัศนคติ ให้เข้ากับการตัดสินใจ
- (ฉ) ความระมัดระวังสงสัยเยี่ยงผู้ประกอบวิชาชีพ
- 4) ทักษะทางการปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและการสื่อสาร (Interpersonal and Communication Skills) ซึ่งช่วยให้ผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีสามารถปฏิบัติงานร่วมกับบุคคลอื่นในองค์กรได้ดี รับและส่งผลสารสนเทศได้ การตัดสินใจอย่างมีเหตุผลและมีประสิทธิภาพ ส่วนประกอบของทักษะทางปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและการสื่อสารประกอบด้วย
- (ก) การทำงานร่วมกับผู้อื่นในกระบวนการปรึกษาหารือกันเพื่อแก้ปัญหาความขัดแย้ง
- (ข) สามารถทำงานเป็นกลุ่ม

- (ค) มีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลต่างวัฒนธรรมและความคิดเห็นต่างกันได้
- (ง) เจรจาต่อรองหนทางแก้ปัญหาและกำหนดข้อตกลงร่วมกันในสถานการณ์ทางวิชาชีพ
- (จ) การทำงานในวัฒนธรรมที่ต่างกันได้โดยมีประสิทธิภาพ
- (ฉ) สามารถนำเสนอ อภิปราย รายงานและการปกป้องมุมมองของตนเองอย่างมีประสิทธิภาพ ผ่านการเขียนและการพูดทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ
- (ช) ฟังและอ่านอย่างมีประสิทธิภาพ รวมถึงให้ความสำคัญกับวัฒนธรรมและภาษาที่ต่างกัน

5) ทักษะด้านการบริหารองค์กรและการจัดการทางธุรกิจ (Organizational and Business Management Skills) มีความสำคัญเพิ่มขึ้นต่อผู้ประกอบการวิชาชีพบัญชี ซึ่งจะมีการเรียกร้องให้เป็นผู้แสดงบทบาทในเชิงรุกในการจัดการองค์กรในแต่ละวัน ในขณะที่ก่อนหน้านี้บทบาทของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีอาจถูกจำกัดอยู่เพียงแค่การเก็บและรวบรวมข้อมูลเพื่อให้หน่วยงานอื่นนำไปใช้ แต่ในปัจจุบัน ผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีได้เข้าไปมีบทบาทกับหลายหน่วยงานมากขึ้น จึงมีความจำเป็นที่ต้องมีความรู้ด้านธุรกิจมากขึ้นและตระหนักในเรื่องการเมืองและมีมุมมองแบบรอบด้าน ทักษะการบริหารองค์กรและการจัดการธุรกิจ รวมถึง

- (ก) การวางแผนกลยุทธ์ การบริหาร โครงการ การบริหารงานบุคคลและทรัพยากร การตัดสินใจ
- (ข) ความสามารถที่จะจัดแบ่งหน้าที่งาน และการมอบหมายงานเพื่อกระตุ้นและพัฒนาบุคลากร
- (ค) การมีภาวะความเป็นผู้นำ
- (ง) การพิจารณาและตัดสินใจได้อย่างผู้มีวิชาชีพ

2.2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

ต่อลาภ สุขพัฒน์ (2546) ศึกษาเรื่อง คุณสมบัติของนักบัญชีที่พึงประสงค์ของสถานประกอบการในจังหวัดลำปาง พบว่าคุณสมบัติของนักบัญชีที่เจ้าของหรือผู้บริหารสถานประกอบการส่วนใหญ่มีความพึงประสงค์มากที่สุด ด้านความรู้ความสามารถ คือ ภาษีอากร ด้านการใช้ภาษาต่างประเทศ คือ สามารถเขียนภาษาอังกฤษได้ ด้านคุณธรรม จริยธรรม คือ มีความรับผิดชอบ ด้านจรรยาบรรณวิชาชีพ คือ ไม่ละทิ้งงานโดยไม่มีเหตุผลอันสมควร นอกจากนั้นยังต้องการนักบัญชีที่จบการศึกษาระดับปริญญาตรี ซึ่งเป็นพื้นฐานด้านคุณวุฒิของผู้ทำบัญชีตามพระราชบัญญัติการบัญชี พ.ศ. 2543 และต้องมีความรู้และทักษะด้านการบัญชีและบัญชีหนี้สิน

สามารถใช้เครื่องใช้สำนักงานและคอมพิวเตอร์ได้อย่างดี มีความรับผิดชอบในงานที่ทำ และยังสามารถเสนอแนะให้สถาบันการศึกษาผลิตบัณฑิตทางการบัญชีโดยเน้นที่ความมีคุณภาพมากกว่าปริมาณของบัณฑิต รวมทั้งควรเสริมสร้างความรู้ความสามารถทางเทคโนโลยีและด้านภาษาให้มากขึ้น ตลอดจนแทรกคุณธรรม จริยธรรมแก่บัณฑิตด้วย

ศรัณย์ ชูเกียรติ และ ประจित หาวัตร (2548) ได้ศึกษาถึงกิจกรรมงานที่นักบัญชีบริหารทำ แนวโน้มความสำคัญของงาน และทักษะ ความรู้ คุณสมบัติที่จำเป็นสำหรับนักบัญชี ในอุตสาหกรรมผู้ผลิตสินค้าที่ติดอันดับบริษัทขนาดใหญ่ที่สุด 1,000 อันดับแรกของประเทศไทยตามขนาดของรายได้ พบว่า ทักษะความรู้และคุณสมบัตินักบัญชีบริหารควรมีเรียงตามอันดับค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย ได้แก่ ทักษะการวิเคราะห์งบการเงิน รายงานทางการเงินต่าง ๆ ทักษะและความรู้ทางบัญชีและภาษีอากร ทักษะและความรู้ทางธุรกิจ ทักษะในการปฏิบัติงานอย่างมีวิสัยทัศน์ มีเหตุผล รู้จักแก้ไขปัญหาและชวนช่วยหาความรู้ ทักษะในการตัดสินใจ การเป็นผู้นำ การให้คำปรึกษาแนะนำในงาน ทักษะการสื่อสารด้วยภาษาไทย ทักษะการใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ที่เกี่ยวข้อง ทักษะการสื่อสารด้วยภาษาอังกฤษ ตามลำดับ นอกจากนี้ได้เสนอแนะว่า การเป็นนักบัญชีบริหารที่ประสบความสำเร็จนั้นต้องการมากกว่าความรู้และความเชี่ยวชาญทางบัญชี เพราะแม้ว่าความรู้และทักษะด้านการบัญชี ภาษีอากร และการวิเคราะห์ข้อมูลทางการบัญชียังมีความสำคัญอย่างมากต่อการปฏิบัติงาน แต่ความรู้ด้านบริหารธุรกิจ การมีวิสัยทัศน์ความสามารถในการตัดสินใจ การแก้ปัญหาและลดความขัดแย้งก็มีความใกล้เคียงกันกับความรู้และทักษะการบัญชี ยิ่งกว่านั้นทักษะเหล่านี้มีแนวโน้มว่าจะมีความสำคัญเพิ่มมากขึ้นในระยะเวลา 5 ปีข้างหน้า (เช่น การปรับปรุงกระบวนการทำงาน การวางแผนเชิงกลยุทธ์ในระยะยาว การจัดเตรียมข้อมูลเกี่ยวกับความสามารถในการทำกำไรจากลูกค้าและสินค้า และการเป็นที่ปรึกษาให้หน่วยงานภายในองค์กร ซึ่งนักบัญชีบริหารจำเป็นต้องมีทักษะด้านการติดต่อสื่อสารและมีมนุษยสัมพันธ์ เนื่องจากงานเหล่านี้เป็นงานต้องอาศัยความรู้ทางการบริหารและทักษะส่วนบุคคลในการติดต่อสื่อสาร ดังนั้นสถาบันการศึกษาที่มีการสอนบัญชีควรพัฒนาหลักสูตรในระดับปริญญาตรีและปริญญาโทให้มีวิชาที่ช่วยเสริมสร้างทักษะและความรู้ข้างต้นในระดับที่มากขึ้น

สรศักดิ์ ธนนไชย (2551) ศึกษาการวัดทักษะทางวิชาชีพของนักบัญชีในเขตนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือ จังหวัดลำพูน พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีความเห็นว่าพนักงานบัญชีในกิจการมีทักษะทางวิชาชีพโดยรวมในระดับมาก โดยมีความเห็นต่อทักษะทางคุณลักษณะเฉพาะบุคคล ทักษะทางปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและการสื่อสาร ทักษะทางปัญญา ทักษะทางวิชาการเชิงปฏิบัติและหน้าที่การงาน อยู่ในระดับมาก ส่วนทักษะการบริหารองค์กรและการจัดการทางธุรกิจอยู่ในระดับปานกลาง สำหรับทักษะย่อยที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดของแต่ละทักษะทางวิชาชีพของพนักงาน

บัญชีในกิจการ ประกอบด้วย ด้านทักษะทางปัญญา คือ มีความสามารถตัดสินใจใช้แหล่งข้อมูลต่างๆ (ระดับมาก) ด้านทักษะทางวิชาการเชิงปฏิบัติและหน้าที่การงาน คือ มีความชำนาญด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ (ระดับมาก) และมีความสามารถจัดทำรายงาน ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ของกฎหมาย (ระดับมาก) ด้านทักษะ คุณลักษณะเฉพาะบุคคล คือ มีความสามารถจัดลำดับทรัพยากรที่จำกัด (ระดับมาก) ด้านทักษะทางปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและการสื่อสาร คือ มีความสามารถทำงานเป็นทีม (ระดับมาก) และด้านทักษะการบริหารองค์กรและการจัดการทางธุรกิจ คือ มีความสามารถตัดสินใจได้อย่างถูกต้องอย่างผู้มีวิชาชีพ (ระดับมาก) ผู้ตอบแบบสอบถามยังมีความเห็นว่า พนักงานบัญชีในกิจการที่มีการส่งเสริมทักษะทางวิชาชีพ โดยบอกรับเป็นสมาชิกเอกสารหรือวารสารทางวิชาชีพ มีทักษะทางคุณลักษณะเฉพาะบุคคล มากกว่าพนักงานบัญชีในกิจการที่ไม่มีการส่งเสริมทักษะทางวิชาชีพอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และมีความเห็นว่า พนักงานบัญชีในกิจการที่มีการส่งเสริมทักษะทางวิชาชีพ โดยการสนับสนุนให้ขอคำปรึกษาปัญหาจากผู้ทรงคุณวุฒิ มีทักษะทางปัญญา และทักษะทางวิชาการเชิงปฏิบัติหน้าที่การงาน มากกว่าพนักงานบัญชีในกิจการที่ไม่มีการส่งเสริมทักษะทางวิชาชีพ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และผู้ตอบแบบสอบถามมีความเห็นว่า นักบัญชีควรมีทักษะทางวิชาชีพครบทุกด้าน

สุนทรี ศรีไทย (2552) ศึกษาความต้องการพัฒนาความรู้ทางการบัญชีของบุคลากรส่วนการคลัง สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล ในอำเภอเมือง จังหวัดลำปาง พบว่าบุคลากรส่วนการคลังมีความต้องการพัฒนาความรู้ในด้านการบันทึกบัญชี การจัดทำทะเบียน และการจัดทำรายงานในระดับมาก นอกจากนี้ยังมีความต้องการพัฒนาความรู้ด้านอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ด้านการใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางการบัญชี การควบคุมภายใน และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง โดยมีความสนใจพัฒนาความรู้วิธีการเข้ารับการอบรม สัมมนา และการศึกษาต่อเนื่องระยะสั้น เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน และเห็นว่าวันและระยะเวลาที่เหมาะสมในการฝึกอบรมควรเป็นวันทำการ และระยะเวลา 5 วัน

ตารางที่ 1 แสดงการสรุปการทบทวนวรรณกรรม

ชื่อผู้ศึกษา	พื้นที่การศึกษา	แนวคิดและทฤษฎี
ต่อลาภ สุขพัฒน์ (2546)	คุณสมบัติของนักบัญชีที่พึงประสงค์ของสถานประกอบการในจังหวัดลำปาง	คุณสมบัติของนักบัญชี 1. ความรู้ความสามารถของพนักงานบัญชี 2. ด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ 3. ด้านการใช้ภาษาต่างประเทศ 4. ด้านคุณธรรม จริยธรรม 5. ด้านจรรยาบรรณวิชาชีพ
ศรัณย์ ชูเกียรติ และ ประจิต หาว์ตร (2548)	กิจกรรมงานที่นักบัญชีบริหารทำ แนวโน้มความสำคัญของงานและ ทักษะ ความรู้ คุณสมบัติที่จำเป็น สำหรับนักบัญชี ในอุตสาหกรรม ผู้ผลิตสินค้าที่ติดอันดับบริษัท ขนาดใหญ่ที่สุด 1,000 อันดับแรก ของประเทศไทยตามขนาดของ รายได้	ทักษะความรู้ คุณสมบัติที่จำเป็นของพนักงานบัญชี 1. ทักษะการวิเคราะห์หั่งบการเงิน รายงานทางการเงิน ต่าง ๆ 2. ทักษะและความรู้ทางบัญชีและภาษีอากร 3. ทักษะและความรู้ทางธุรกิจ 4. ทักษะในการปฏิบัติงานอย่างมีวิสัยทัศน์ มีเหตุผล รู้จักแก้ไขปัญหาและขวนขวายหาความรู้ 5. ทักษะในการตัดสินใจ การเป็นผู้นำ การให้ คำปรึกษาแนะนำในงาน 6. ทักษะการสื่อสารด้วยภาษาไทย 7. ทักษะการใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ที่เกี่ยวข้อง 8. ทักษะการสื่อสารด้วยภาษาอังกฤษ
สรศักดิ์ ธนันไชย (2551)	การวัดทักษะทางวิชาชีพ ของ นักบัญชีในเขตนิคมอุตสาหกรรม ภาคเหนือ จังหวัดลำพูน	ทักษะทางวิชาชีพของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี 1. ทักษะทางปัญญา 2. ทักษะทางวิชาการเชิงปฏิบัติและหน้าที่งาน 3. ทักษะทางคุณลักษณะเฉพาะบุคคล 4. ทักษะทางปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและการ สื่อสาร 5. ทักษะการบริหารองค์กรและการจัดการธุรกิจ
สุนทร ศรีไทย (2552)	ความต้องการพัฒนาความรู้ ทางการบัญชีของบุคลากรส่วน การคลัง สังกัดองค์การบริหาร ส่วนตำบล ในอำเภอเมือง จังหวัด ลำปาง	ความรู้ทางการบัญชี 1. ความรู้ด้านการจัดทำบัญชี 2. ความรู้ด้านการจัดทำทะเบียน 3. ความรู้ด้านการจัดทำรายงาน

ตารางที่ 1 (ต่อ) แสดงการสรุปการทบทวนวรรณกรรม

ชื่อผู้ศึกษา	พื้นที่การศึกษา	แนวคิดและทฤษฎี
อรรวรรณ ภาสุระอารีย์ (2553)	ความต้องการพัฒนาทักษะทาง วิชาชีพของพนักงานบัญชีใน มหาวิทยาลัยเชียงใหม่	ทักษะทางวิชาชีพของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี 1. ทักษะทางปัญญา 2. ทักษะทางวิชาการเชิงปฏิบัติและหน้าที่งาน 3. ทักษะทางคุณลักษณะเฉพาะบุคคล 4. ทักษะทางปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและการ สื่อสาร 5. ทักษะการบริหารองค์กรและการจัดการธุรกิจ

บทสรุป

ในการศึกษาเรื่องความต้องการพัฒนาทักษะทางวิชาชีพของพนักงานบัญชีในมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ได้นำแนวคิดและทฤษฎีต่าง ๆ มาใช้ได้แก่ แนวคิดเกี่ยวกับความต้องการแนวคิดเกี่ยวกับทักษะทางวิชาชีพสำหรับผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี ในส่วนของวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ต่อลาก สุขพัฒน์ (2546) ศรีณย์ ชูเกียรติ และประจิต หาวัตร (2548) สรศักดิ์ รัตนไชย (2551) และสุนทรี ศรีไทย (2552)